

N O T E Ș I C O M E N T A R I I

ADNOTĂRI TEOLOGICE (II)

† DANIL Arhiereul

THEOLOGICAL NOTES (2)

Abstract: Every moment should be received, lived, filled with sense and meaning, and lit by prayer. The Hesychast Orthodox Prayer fills to the fullest extent, warms, ignites and flames the golden Cup gem of every moment in our earthly and Christian life. Each moment has its infinite value, that is why a man, a Christian, a clergyman or a monk is bound to connect, bind and hang every moment of his life by faith, hope and love, humility, repentance and weeping, of God's eternity, for eventually God's eternity will call to judgment and judge the moments of our life, separating them as the shepherd breaks up the lambs from the goats.

Keywords: theological, time, , life, moment, eternity

2019 – Anul omagial al satului românesc, al preoților, învățătorilor și primarilor gospodari, în Patriarhia Română: „Veșnicia s-a născut la sat”, spunea Lucian Blaga, adică în Betania și în Emaus, spunem noi, la 15 stadii și la 60 de stadii de Ierusalim (Luca 24, 13; Ioan 11, 18), în Sâmbăta Floriilor și în Seara Duminicii Învierii. De aceea putem identifica și zugrăvi teologic atât Betania în satul românesc, adică mormântul lui Lazăr sau cimitirul, cât și Emausul în satul românesc, adică biserica și Sfânta Liturghie sau Cina din Emaus. În Betania satului românesc, Hristos vine la mormântul prietenului său Lazăr prin fiecare înmormântare, parastas, pomenire sau sfințire de cruce la mormânt. Iisus plânge la mormântul lui Lazăr, dar și în fiecare sat românesc; iar în Emausul din satul românesc, Hristos cel Înviat frânge pâinea euharistică și toarnă vinul euharistic, la fiecare Sfântă și dumnezeiască Liturghie, descoperindu-Se în lumina necreată a Învierii Sale Sfinților Luca și Cleopa. În satul românesc Hristos strigă: „Lazăre, vino afară!”; Gheorghe, vino afară!; Ioane, vino afară!; Maria vino afară! În Betania satului românesc Hristos dă

la o parte piatra de pe mormântul lui Lazăr, făcând-o piatră pentru sfânta masă de prestol liturgic, pentru Cina liturgică din Emausul satului românesc. În satul românesc găsim lacrimile Mariei și ale Martei, dar și drumul spre Emaus, care este drumul Bisericii. În Betania satului românesc, Hristos vine și cheamă pe nume pe fiecare suflet de român din obștea lui Lazăr din Betania, iar în Emausul satului românesc, Hristos aprinde cu cuvântul său dumnezeiesc mulțimea inimilor românești din obștea sfinților Luca și Cleopa, descoperindu-li-Se de fiecare dată la Cina liturgică. Școala, biserica, cimitirul sunt cei trei stâlpi ai satului românesc. În satul românesc Iisus este îmbrăcat în ie românească, precum în biserica de la Densuș, iar satul românesc este trezit de clopote, străjuit și apărat de prapori, ocrotit de Epitaf și sfințit de Antimis.

Preotul ortodox al satului românesc, de veacuri până în prezent și în viitor, s-ar putea regăsi în icoana preotului de la Betel: „După aceea regele Asiriei a adunat oameni din Babilon, din Cuta, din Ava, din Hamat și din Sefarvaim și i-a așezat prin cetățile Samariei în locul fiilor lui Israel. Aceștia au stăpânit Samaria și au început a locui prin cetățile ei. Dar fiindcă la începutul viețuirii lor acolo ei nu cinsteau pe Domnul, de aceea Domnul a trimis asupra lor lei care-i omorau. Atunci s-a spus regelui Asiriei, zicând: «Popoarele pe care tu le-ai strămutat și le-ai așezat prin cetățile Samariei nu cunosc legea Dumnezeului acelei țări și de aceea El trimite asupra lor lei și iată aceștia le omoară, pentru că ele nu cunosc legea Dumnezeului acelei țări.» Iar regele Asiriei a poruncit și a zis: «Trimiteți acolo pe unul din preoții pe care i-ați adus de acolo, ca să se ducă să trăiască acolo și să-i învețe legea Dumnezeului acelei țări.» Atunci a venit unul din preoții cei ce fuseseră aduși din Samaria și a locuit în Betel și i-a învățat cum să cinstească pe Domnul.” (IV Regi 17, 24-28).

În timp ce israeliții din Samaria erau duși în robia asiriană cea fără de întoarcere, începând cu anul 722 î.d.Hs. și își atârnavu harfele lor în sălciile de pe malurile râului Gozan (cf. Psalmul 136, 2), în cetățile Mediei (IV Regi 17, 6), iar regele Asiriei a strămutat în locul lor locuitori și coloniști din Asiria, Dumnezeu trimite împotriva acestora lei ucigători, precum șerpilor veninoși oarecând în pustia Sinai, împotriva celor ce cârteau contra lui Dumnezeu și a lui Moise (Numerii 21, 6). Aflând despre acest lucru, Salmanasar, regele Asiriei a poruncit ca unul din preoții israeliți strămutați din Samaria în Asiria, să se întoarcă înapoi și să ridice la Betel „șarpele de aramă” al cunoașterii Dumnezeului Celui Adevărat, al lui Avraam, Isaac și Iacob, precum Moise în pustie (IV Regi 17, 27-28; Numerii 21, 8-9; Ioan 3, 14). Stabilirea necunoscutului preot al lui Israel, tocmai la Betel, centrul religios al Samariei, este împlinirea unei trepte revelaționale din scara patriarhului Iacob, contemplată acolo (Facere 28, 11-22). În urma activității pastorale și misionare a acestui vrednic preot anonim – poate unul din cei șapte mii de bărbați de pe vremea sfântului Ilie și a ucenicului său Elisei, care nu și-au plecat genunchii înaintea lui Baal (III Regi 19, 18) –, leii

Samariei s-au îmblânzit și gurile lor s-au închis, precum mai târziu ale celor din groapa proorocului Daniel din Babilon (Daniel 6, 23). Amvonul propovăduirii lui, ar fi putut fi tainica piatră unsă de patriarhul Iacob în urma revelației de la Betel (Facere 28, 11. 18 și 22). Astfel au apărut samarinenii în istorie, cu care iudeii nu au nici un amestec, după cum ne spune Sfânta Evanghelie (Ioan 4, 9), decât numai legea lui Moise, pilda Samarineanului milostiv (Luca 10, 30-37), samarineanul lepros vindecat de Mântuitorul Hristos și recunoscător (Luca 17, 16) și necunoscutul preot duhovnic stabilit în Betel, singura cetate a samarinenilor în care Mântuitorul nu ne oprește să intrăm (cf. Matei 10, 5), ci să venim și să-l ascultăm pe acest preot, învățator al Legii Domnului și „botezător” al strămutaților asirieni, deveniți samarineni. Preotul anonim din Betel ne învață legea războiului nevăzut filocalic împotriva diavolului care, în ținuturile Samariei, „umblă răcnind ca un leu, căutând pe cine să înghită” (I Petru 5, 8). Pe Scara biblică a cerului de la Betel, icoana acestui preot este bătută în cuie de aur.

Preotul ortodox al satului românesc s-ar putea regăsi în icoana preotului de la Betel, precum și în celelalte icoane biblice sfinte ale preoților „care nu au trecut pe alături” (cf. Luca 10, 31): Melchisedec, care l-a întâmpinat pe patriarhul Avraam, l-a împărțășit cu pâine și vin și l-a biecuântat (Facere 14, 18-20); Aaron, fratele lui Moise, al cărui toiag din lemn de migdal, ca adevărită alegere și a preoției lui, a odrăslit, a înmugurit, a înflorit și a făcut migdale (Numerii 17, 1-10); Ahimelec, preotul din Nobe, care i-a dăruit lui David, prigonit de Saul, și însoțitorilor lui, cele cinci pâini ale punerii înaintea (I Regi 21, 1-6); preotul trimis de regele Asiriei în Samaria, la Betel (IV Regi 17, 24-28); Hilchia, preotul de la templul sfânt, în vremea arhieriei căruia s-a descoperit cartea legii Domnului în templu, pe vremea regelui Iosia (IV Regi 22, 1-20); Zaharia, tatăl Sfântului Ioan Botezătorul, căruia i-a vorbit Sfântul Arhanghel Gavriil în templu, în „ceasul tămâierii” (Luca 1, 10); Sfântul Apostol Pavel, care nu a trecut pe alături, deși se grăbea să ajungă la Ierusalim de ziua Cincizecimii, de presbiterii bisericii din Efes și cu care s-a întâlnit în Milet (Faptele Apostolilor 20, 16-38).

În Biserica lui Hristos, preoții poartă pe umeri chivotul Domnului la orice trecere a Iordanului; sună din trâmbițele cuvântului lui Dumnezeu, la orice dărâmare a Ierihonului; aduc neîncetat jertfe înaintea Domnului în orice cort sfânt și în orice templu sfânt ortodox și leagă rănile sufletești ale credincioșilor, turnând peste ele untdelemn și vin la Sfânta Spovedanie și prin Sfânta Împărtășanie (cf. Luca 10, 34).

Cărturarul Ezdra din Vechiul Testament, care a citit și a tâlcuit legea lui Moise în Ierusalim (Neemia 8, 1-18), Gamaliel din Faptele Apostolilor (5, 34-42) și Sfântul Apostol Pavel, care i-a învățat pe ucenici „calea Domnului” vreme de doi ani, la școala lui Tiranus din Efes, sunt modele perene pentru

toți învățătorii satelor românești. „Dar fiindcă unii erau învârtoșați și nu credeau, bîrfind calea Domnului înaintea mulțimii, Pavel, plecând de la ei, a osebit pe ucenici, învățând în fiecare zi în școala unuia Tiranus. Și acesta a ținut vreme de doi ani, încât toți, cei ce locuiau în Asia, și iudei și elini, au auzit cuvântul Domnului. Și Dumnezeu făcea, prin mâinile lui Pavel, minuni nemaîntâlnite. Încât și peste cei ce erau bolnavi se puneau ștergare sau șorțuri purtate de Pavel, și bolile se depărtau de ei, iar duhurile cele rele ieșeau din ei.” (Faptele Apostolilor 19, 9-12).

La rândul lor, primarii rurali i-ar putea avea ca model, pentru viața și activitatea lor, pe Ezdra și Neemia, reziditorii templului sfânt și ai zidurilor Ierusalimului, după robia babiloniană de 70 de ani. Cimitirul sau mormântul lui Lazăr din satul românesc, Emausul sau biserica ca locaș de cult din satul românesc, preotul din Betel ca stâlp de foc în satul românesc și școala apostolică din Efes, sunt coordonatele existențiale și punctele cardinale creștine ale spiritualității și perenității satului românesc ortodox.

În Soborul lucrătorilor Rugăciunii lui Iisus, de pe pământ și din cer, vedem pe Enoh și pe Sfântul Arhidiacon Ștefan; pe patriarhi și pe profeți; pe apostoli și pe evangheliști; pe mucenici și pe cuvioși; pe Sfinții Părinți și pe marii dascăli ai lumii și ierarhi; pe părinții Patericului egiptean și ai Filocaliei; pe sfinții din Proloage și din Sinaxare; pe părintele din Pateric care făcuse în taină 103 rugăciuni; pe vameșul din templu; pe Noe și pe Melchisedec; pe Avraam, Isaac și Iacob; pe Lot și pe dreptul Iosif; pe Moise și pe Iosua; pe Ghedeon și pe Samson; pe Ana și pe Samuel; pe David și pe Solomon; pe Sfinții Ilie și Elisei; pe Isaia în templu; pe Ieremia pe zidurile Ierusalimului; pe Iezechiel la râul Chebar; pe cei trei tineri în cuptorul aprins și pe proorocul Daniel în Babilon și în groapa cu lei; pe Iona în Ninive și pe toți proorocii mici; pe Avacum în turnul cel de veghe; pe Ezdra și pe Neemia; pe preotul Zaharia în templu și pe Sfântul Ioan Botezătorul în pustia Iordanului; pe dreptul Simeon în templu și pe proorocița Ana; pe magii de la răsărit și pe păstorii de la Betleem; pe Petru, Iacob și Ioan pe Tabor; pe Luca și Cleopa spre Emaus; pe Sfinții Apostoli la Înviere, Înălțare și Cincizecime; pe Sfântul Ștefan în sinedriu, pe Sfântul apostol Pavel începând de pe drumul Damascului și prin răpirea la al treilea cer; pe Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan la Cina cea de Taină și în insula Patmos.

A sta mereu pe scaunul vameșului în soborul lucrătorilor Rugăciunii lui Iisus.

Engolpionul Rugăciunii inimii: În Engolpionul Rugăciunii inimii pe care l-au purtat în adâncul sufletului lor toți Sfinții Părinți lucrători ai Rugăciunii lui Iisus, contemplăm zugrăvite ca pe un iconostas, de razele luminii dumnezeiești necreate, icoana Schimbării la Față, icoana Arătării la Cina din Emaus, icoana Pogorârii Duhului Sfânt sau a Rusaliilor și icoana Revelației Apocalipsei, din mijlocul celor șapte sfeșnice de aur ale Rugăciunii minții.

Rugăciunea neîncetată a lui Iisus este frânghia sau lanțul de aur prin care Mâna lui Dumnezeu ne scoate, încet, încet, din adâncul „Gropii Marianelor” existenței, înspre culmi și trăiri taborice nebănuite.

Cele Șapte Soboare Ecumenice ale lucrătorilor Rugăcinii lui Iisus, (din Istoria Bisericii Ortodoxe):

Soborul întâi ecumenic al lucrătorilor Rugăcinii lui Iisus, trebuie să fi avut loc în pustiile Egiptului (Sketis, Nitria și Kellia), conform marilor și Sfinților Părinți din Patericul egiptean: Sfântul Antonie cel Mare, Sfântul Arsenie cel Mare, Sfântul Macarie cel Mare, Sfântul Sisoe cel Mare și toți ceilalți.

Cel de-al doilea Sobor ecumenic al lucrătorilor Rugăcinii lui Iisus, trebuie să fi avut loc în pustia și în muntele Sinai, conform spiritualității filocalice a marilor Părinți sinaïtici: Sfântul Ioan Scărarul și Sfântul Grigorie Sinaitul.

Cel de-al treilea Sobor ecumenic al lucrătorilor Rugăcinii lui Iisus, trebuie să fi avut loc în Palestina, conform marilor și Sfinților Părinți ai spiritualității filocalice palestinienne: Sfântul Ilarion cel Mare, Sfântul Dorotei ce Gaza, Sfinții Varsanufie și Ioan și alții.

Cel de-al patrulea Sobor ecumenic al lucrătorilor Rugăcinii lui Iisus, trebuie să fi avut loc în Siria și Mesopotamia, pe vremea Sfântului Efrem Sirul și al Sfântului Isaac Sirul.

Cel de-a cincilea Sobor ecumenic al lucrătorilor Rugăcinii lui Iisus, trebuie să fi avut loc în istoria mai mult decât milenară a Sfântului Munte Athos, prin Sfântul Maxim Kapsocalivitul, prin Sfântul Atanasie cel Mare și mai ales prin Sfântul Grigorie Palama, cu participarea duhovnicească și a Sfinților Părinți studiiți din Constantinopol, Sfântul Teodor Studitul și Sfântul Simeon Noul Teolog.

Cel de-al șaselea Sobor ecumenic al lucrătorilor Rugăcinii lui Iisus, trebuie să fi avut loc în pădurile și pustietățile Rusiei ortodoxe, cu participarea Sfinților Antonie și Teodosie de la Kiev, a Sfântului Serghie de Radonej, a Sfântului Nil Sorski și mai ales al Sfântului Serafim de Sarov și a Sfinților Cuvioși Părinți de la Optina.

Cel de-al șaptelea Sobor ecumenic al lucrătorilor Rugăcinii lui Iisus, va fi având loc în binecuvântatul spațiu ortodox românesc, cu participarea Sfântului Nicodim cel sfințit, Sfântului Paisie Velicicovski, Cuviosului Daniil Sihastrul de la Putna, Sfinților Gheorghe și Calinic de la Cernica și mai ales al Precuciosului Părintelui nostru Arsenie Boca de la Sâmbăta și Prislop.

Nu-i uităm pe Sfântul Ioan Rila din Bulgaria și pe Sfântul Sava cel Sfințit din Serbia.

Cel de-al optulea Sobor ecumenic al lucrătorilor Rugăcinii lui Iisus, îi va cuprinde pe toți aceștia și pe toți ceilalți, Sfântul Ioan Casian din Apus și Sfântul Benedict de Nursia, precum și pe Părinții capadocieni, pe Sfântul Ioan Gurădeaur și în mod deosebit pe Sfântul Vasile cel Mare, organizatorul monahismului ortodox.

Metafore și icoane biblice ale Rugăciunii lui Iisus: Sabia de foc vâlvâitoare a heruvimilor păzitori ai drumului către pomul vieții (Facere 3, 24); rugul aprins din Sinai și stâlpul de foc călăuzitor al poporului ales prin pustie; toiagul înflorit al preoției lui Aaron; focul din cer pogorât la sfințirea templului din Ierusalim, în urma rugăciunii lui Solomon; focul din cer pogorât de către Sfântul prooroc Ilie peste jertfa sa de pe Carmel; sfeșnicul de aur de la cortul sfânt și de la templul sfânt; cădelnița de aur de la cortul sfânt și cădelnița de aur a îngerului din Apocalipsă (8, 3); lumina pusă în sfeșnic din Predica de pe Munte, ca să lumineze tuturor celor din casă (Matei 5, 15); candelile aprinse ale celor cinci fecioare înțelepte, ieșite întru întâmpinarea Mirelui; focul dumnezeiesc aruncat de Iisus pe pământ (Luca 12, 49); limbile de foc ale Duhului Sfânt de la Rusalii și potirele de aur cu tămâia Rugăciunii lui Iisus ale celor douăzeci și patru de bătrâni din Apocalipsă 5, 8 (cf. *Filocalia* VIII, pg. 641). Creștinul este templu al Duhului Sfânt (I Corinteni 3, 16), iar mintea este chivot al lui Hristos, având în sine tablele legii evanghelice, vasul de aur cu mană cerească și toiagul înflorit al Rugăciunii lui Iisus.

La început, mintea ostenitoare și nevoitoare prin Rugăciunea lui Iisus este asemenea unui pustiu, în care răsare rugul aprins rugător și se înalță stâlpul de foc călăuzitor. Pe cea de-a doua treaptă duhovnicească, mintea este un altar, aprins de focul dumnezeiesc, precum templul lui Solomon din Ierusalim și altarul Sfântului prooroc Ilie de pe Carmel. Pe cea de-a treia treaptă duhovnicească, mintea este și devine un chivot sfânt al lui Dumnezeu: „Și s-a deschis templul lui Dumnezeu, cel din cer – prin Rugăciunea lui Iisus –, și s-a văzut în templul Lui chivotul legământului Său...” (Apocalipsă 11, 19). De aceea am putea spune că, dacă s-ar pune pe un taler al balanței sufletului și ar sta la un loc toate cunoștințele teologice, biblice, patristice, dogmatice și neopatristice, iar pe celălalt taler s-ar pune și ar sta singură Rugăciunea neîncetată a minții și a inimii, această binecuvântată lucrare lăuntrică ar cântări singură mai mult decât toate celelalte la un loc. Toate cunoștințele teologice sunt sfeșnicul de aur, dar Rugăciunea minții și a inimii este lumina mistică aprinsă în acest sfeșnic.

Sufletul dăruit de Dumnezeu cu talantul lăuntric al Rugăciunii minții și a inimii este în lume și între oameni precum toiagul de migdal înflorit și înmiresmat al preoției alese a lui Aaron, de la cortul sfânt și din chivotul sfânt. Toți nevoitorii și lucrătorii rugăciunii filocalice isihaste sunt toiage înflorite ale lui Hristos în templul și în chivotul Bisericii Sale Ortodoxe.

„**Omul cel vechi**” și „**omul cel nou**” (Efeseni 4, 22-24; Coloseni 3, 9-10); În teologia Sfântului Apostol Pavel, „omul nostru cel vechi a fost răstignit împreună cu El”, adică cu Hristos (Romani 6, 6); de aceea apostolul neamurilor ne îndeamnă, scriind efesenilor: „Să vă dezbrăcați de viețuirea voastră de mai înainte, de omul cel vechi, care se strică prin poftele amăgitoare, și să vă înnoiți

în duhul minții voastre, și să vă îmbrăcați în omul cel nou, cel după Dumnezeu, zidit întru dreptate și în sfințenia adevărului.” (Efeseni 4, 22-24). Iar colosenilor le scrie: „Nu vă mințiți unul pe altul, fiindcă v-ați dezbrăcat de omul cel vechi, dimpreună cu faptele lui, și v-ați îmbrăcat cu cel nou, care se înnoiește, spre deplină cunoștință, după chipul Celui ce l-a zidit.” (Coloseni 3, 9-10).

„Omul cel vechi” este omul izgonit din rai, iar „omul cel nou” este omul care, prin Botez, Mirungere și Euharistie și prin Spovedanie, aude cuvintele: „Astăzi vei fi cu Mine în rai.” (Luca 23, 43). „Omul cel vechi” este omul păcatului, al patimii și al fărâdelegii, iar „omul cel nou” este omul convertit prin pocăință, renăscut prin har și înnoit prin Duh, ajuns la închinarea în Duh și Adevăr (Ioan 4, 23-24). „Omul cel nou” este „omul din lăuntru” (Romani 7, 22), care este pe cale sau chiar a descoperit Împărăția lui Dumnezeu înlăuntru său (cf. Luca 17, 21), sau „omul cel tainic al inimii”, după cuvintele Sfântului Apostol Petru (I Petru 3, 4).

„Omul cel vechi” îl ucide pe Abel, își vinde dreptul de întâi născut (Esau); îl vinde pe Iosif în Egipt; se răzvrătește împotriva lui Moise (Core, Datan și Aviron) și împotriva lui David (Abesalom); smulge taina vieții lui Samson (Dalila); păcătuiește cu Batșeba (David); pune la cale uciderea cu pietre a nevinovatului Nabot, ca să-i răpească via (Izabela) și a Sfântului Arhidiacon Ștefan, năpustindu-se asupra lui cu ură; cere daruri de la Neeman Sirianul, cel vindecat de lepră (Gehazi), îndeamnă pe Iov să blesteme pe Dumnezeu, ca să moară (femeia lui Iov); ridică chip de aur în vale Dura (Nabucodonosor); porucește uciderea pruncilor (Irod), trăiește cu femeia fratelui său (celălalt Irod); își cere partea de avere de la tatăl său și pleacă în țară îndepărtată (fiul risipitor); pleacă întristat de la întâlnirea cu Iisus, pentru că are multe avuții (tânărul bogat); îl vinde pe Mântuitorul pentru treizeci de arginți (Iuda) și se leapădă de Domnul de trei ori (Petru); judecă și osândește pe Mântuitorul la moarte prin răstignire (Anna și Caiafa, Pilat și Irod); ascunde din prețul țarinii (Anania și Safira); cere scrisori de la arhierii ca să aducă legați în Ierusalim pe ucenicii Domnului din Damasc (Saul din Tars); poruncește să i se taie Sfântului Apostol Iacob capul cu sabia (Irod Antipa); provoacă răscoală în Efes, în numele zeiței Diana (argintarul Dimitrie); pentru dragostea lumii de acum îl părăsește pe Sfântul Apostol Pavel, ducându-se în Tesalonic (Dimas); poruncește să fie palmuit Sfântul Apostol Pavel (arhierul Anania) și nu-l primește pe Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan (Diotref). „Omul cel vechi” fuge de la fața Domnului cu corabia la Tarsis (Iona), iar „omul cel nou” se roagă din pântecul chitului (precum Samson în Gaza) și merge, în cele din urmă, propovăduind în Ninive. „Omul cel vechi” trăiește cu nostalgia căldărilor cu carne din Egipt, precum mulți evrei în pustie, pe când „omul cel nou” este adăpat cu apă din stâncă și hrănit neîncetat cu mană din cer.

„Omul cel nou” în Hristos aduce jertfă bineprimită lui Dumnezeu, precum Abel; umblă neîncetat cu Dumnezeu (Enoh); contemplă curcubeul legământului (Noe); primește pe Sfânta Treime la stejarul Mamvri (Avraam); își poartă crucea pe Moria (Isaac); se împacă cu fratele său (Iacob); fuge de ispășirea femeii lui Putifar și îi iartă pe frații săi care l-au vândut în Egipt (Iosif); plânge în rugăciune la ușa cortului de la Șilo (Ana, mama lui Samuel) și la picioarele Mântuitorului (femeia păcătoasă); se roagă, îngenunchind de trei ori pe zi, în Babilon, având fereastra deschisă înspre Ierusalim (proorocul Daniel); se întoarce smerit și pocăit la tatăl său, lăsând în urmă turma de porci în țara îndepărtată (fiul risipitor); împarte jumătate din avere la săraci și întoarce împătrit celor pe care i-a nedreptățit (Zaheu); aduce mir de nard la Cina din Betania (Maria); își pleacă capul pe pieptul Mântuitorului la Cina cea de Taină (Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan); plânge cu amar pentru întreta lepădare (Sfântul Apostol Petru); se pocăiește răstignit pe cruce de-a dreapta Domnului (tâlharul mântuit); aleargă în Dimineața Învierii la mormântul Mântuitorului (Sfânta Maria Magdalena); mărturisește pe Hristos în călătoria misionară și în epistolele neotestamentare (Sfântul Apostol Pavel); se întoarce din Roma, convertit și botezat, la episcopul Filimon din Colose, de la care fugise (Onisim) și spală picioarele sfinților (văduva trecută în lista văduvelor).

Simbolul omului celui vechi este Cain, iar icoana omului celui nou este Abel. Simbolul omului celui vechi este Esau, iar icoana omului celui nou este Iacob. Simbolul omului celui vechi este faraon, iar icoana omului celui nou este Moise. Simbolul omului celui vechi este Saul, dar și filisteanul Goliat și răzvrătitul Abesalom, iar icoana omului celui nou este psalmistul, proorocul și împăratul David. Imaginea omului vechi este Ahab și Izabela, regii idolatrii, iar icoana omului celui nou este Sfântul prooroc Ilie. Imaginea omului vechi este lacomul Ghehazi, iar icoana omului celui nou este Sfântul prooroc Elisei. Nabucodonosor este chipul omului celui vechi, iar Sfântul prooroc Daniel este icoană a omului celui nou. Simbolul omului celui vechi este Iuda trădătorul și vânzătorul, iar icoana omului celui nou este Sfântul Apostol și Evanghelist Ioan. Simbolul omului celui vechi este tâlharul cel răzvrătit și nepocăit, de-a stânga, iar chipul omului celui nou este tâlharul cel pocăit și mântuit, de-a dreapta. Simbolul omului celui vechi este Saul din Tars, iar icoana omului celui nou este sfântul Apostol Pavel. Răbufniri ale omului celui vechi în oamenii cei noi, au fost atunci când Noe s-a amețit de vin, când Lot a fost îmbătat de fiicele sale, când Aaron a făcut vițelul de aur sau când David a păcătuit cu Batșeba și a ucis pe Urie.

„Omul cel vechi” își întoarce fața și privește întotdeauna spre Sodoma, precum femeia lui Lot și spre drogul de aur al lui Acan, de la Ierihon, jucând în pustia vieții împrejurul vițelului de aur; pe când „omul cel nou” privește neîncetat spre Hristos – „Soarele Dreptății”, precum Sfinții Apostoli la Înălțarea

Domnului (Faptele Apostolilor 1, 10-11), trăind neîncetat „cu ochii ațintiți asupra lui Iisus, începătorul și plinitorul cedinței” (Evrei 12, 2). „Omul cel vechi” vrea să-și pună capăt zilelor, precum temnicerul din Filipi, iar „omul cel nou”, crezând în Hristos, spală rănilor sfinților Apostoli Pavel și Sila în dimineața vieții lui, primind Botezul și crezând în Dumnezeu, precum același temnicer, convertit și mântuit (Faptele Apostolilor 16, 27-34). Toată istoria și revelația biblică se mișcă în spirală pentru transformarea „omului vechi” în „omul cel nou” și pentru restaurarea și ridicarea omului prin Hristos, de la desfigurare la transfigurare. „Omul cel vechi” se roagă fățarnic în templu, iar „omul cel nou” întoarce întotdeauna și obrazul celălalt și nu îndrăznește nici ochii să și-i ridice spre cer, rostind neîncetat rugăciunea vameșului din pilda Mântuitorului.

La înfîcoșătoarea Judecată de Apoi, caprele cele de-a stânga vor fi cei în care a precumpănit „omul cel vechi”, iar oile cele de-a dreapta vor fi acei în care a covârșit „omul cel nou”.